

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 6.2.2020

EHDOTUKSET YHTEISEN MAATALOUSHOLITIIKAN SIIRTYMÄSÄÄNNÖISTÄ (U 12/2019 vp)

1. Käsittelytilanne

a) COM(2019) 580 final: Rahoituskuria varainhoitovuodesta 2021 alkaen ja pilarien välistä joustomahdollisuutta vuodeksi 2020 koskeva asetus

Asian kiireellisyyden takia asetus on hyväksytty maatalous- ja kalastusneuvostossa 27.1.2020 ja julkaistu 31.1.2020 ((EU) 2020/127).

b) COM(2019) 581 final: Siirtymäkauden substanssiasetus

Neuvoston puheenjohtajamaan Kroatian tavoitteena on edetä mahdollisimman nopeasti, jotta siirtymäkauden säännöistä päästäisiin yhteisymmärrykseen neuvoston ja parlamentin kesken riittävän ajoissa. Tavoitteena onkin saavuttaa osittainen yleisnäkemyks asetuksesta maaliskuun maatalous- ja kalastusneuvostossa. Valtaosa jäsenmaista, kuten Suomi, tukee vuoden mittaista siirtymäkautta koskien vuotta 2021, minkä jälkeen uudistetut CAP-säännöt tulisivat voimaan.

2. Asetusehdotusten merkittävimmät vaikutukset sekä EU:n kokonaan että osittain rahoittamiin tukijärjestelmiin

Asetus on välttämätön oikeudellisen varmuuden saamiselle tukien maksamisesta vuonna 2021. Asetus on tärkeä myös turvaamaan siirtymistä uuteen toimeenpanomalliin. Pääperiaatteena siirtymävuonna on edellisen kauden sääntöjen mukaisesti tukijärjestelmien jatkaminen uuden kauden rahoituksella. Uuden kauden rahoituksen käyttäminen voi siten muodostua etupainotteiseksi, koska komissio korostaa budjettineutraalisuutta. Kuitenkin asetuksen liitteen mukaiset rahoitusmäärät ovat monivuotisen rahoituskehyksen yhteydessä ratkaistavia asioita ja siten ehdollisia tässä vaiheessa. Asetusehdotusten myös vuodelle 2021 mahdollistamat siirrot pilareiden välillä eivät liene Suomen tilanteessa todennäköinen vaihtoehto.

3. Asetusehdotusten merkittävimmät vaikutukset EU:n kokonaan rahoittamiin tukijärjestelmiin (Pilari I)

Suorien tukien järjestelmien toiminta ja ehdot (mm. täydentävät ehdot, tukien mukauttaminen maatalousalan kriisivarauksen kattamiseksi) jatkuvat pääsääntöisesti entiseen tapaan. Kuitenkin tukitasot saattavat muuttua vuoteen 2020 verrattuna 19 miljoonaa euroa pienemmäksi ehdotetun määrärahakaton vaikutuksesta. Suomessa voimassa olevia suorien tukien tukijärjestelmiä ei ole päättymässä eikä Suomen käytössä olevaan tasatukeen perustuvaan tukioikeusjärjestelmään ole siirtymävuonna tulossa merkittäviä muutoksia. Vanhojen vuosien tukioikeuksien arvojen laskentavirheiden anteeksianto on periaatteena myönteinen, mutta sen käytännön vaikutukset voivat jäädä asetettujen reunaehtojen vuoksi vähäisiksi.

4. Asetusehdotusten merkittävimmät vaikutukset yhteiseen markkinajärjestelyyn

Maataloustuotteiden yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetuksen (EU) N:o 1308/2013 mukaan eri alakohtaiset tukijärjestelyt noudattavat toisistaan poikkeavia määraaikoja. Asetusehdotuksen mukaan johdonmukaisuuden, jatkuvuuden ja joustavan siirtymisen varmistamiseksi uuteen ohjelmakauteen olisi tarpeen asettaa aikarajat kaikille yhteisen markkinajärjestelyn alakohtaisille tukitoimityypeille.

5. Asetusehdotusten merkittävimmät vaikutukset EU:n osittain rahoittamiin tukijärjestelmiin (Pilari II)

Siirtymäkauden asetusehdotuksen mukaiset menettelyt mahdollistavat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014-2020 (jäljempänä maaseutuohjelma) toimeenpanon jatkumisen vuoden nykyistä ohjelmakautta pidempään. Suomessa pääsääntö olisi vanhat toimenpiteet uusilla varoilla. Siirtymäkausi rahoitetaan uuden rahoituskauden varoista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) sekä paikalliset Leader-toimintaryhmät voivat jatkaa maaseutuohjelman päätöksentekoa vuonna 2021. Hankkeiden toteuttamisaika voi jatkua vuoden 2024 loppupuolelle asti. Siirtymäkauden rahoitus selviää tulevan rahoituskauden rahoitusratkaisun yhteydessä. Erikseen on ratkaistava maaseutuohjelman ohjelmanmuutoksen valmistelussa syksyllä 2020 onko mahdollisuutta jatkaa kaikkia maaseutuohjelman toimenpiteitä vai keskittyä niihin, joihin on eniten tarvetta.